

SERIA DE AUTOR

**MARIO
VARGAS
LLOSA**

**MARIO
VARGAS
LLOSA
BĂIETII
ȘI ALTE POVESTIRI**

Traducere din spaniolă de
DRAGOȘ COJOCARU

HUMANITAS
fiction

ŞEFİİ
(1959)

Şefii

I

Javier o luă înainte cu o secundă:

— S-a sunat! strigă el, deja în picioare.

Tensiunea răbufni violent, ca o explozie. Cu toţii eram împietriţi: doctorul Abásalo rămăsese cu gura căscată. Se făcuse roşu la faţă şi strângea din pumni. Abia îşi mai revenise, ridicase o mână şi părea gata-gata să ne ţină o predică, dar chiar atunci se sună de-adevăratelea. Ieşirăm alergând într-o hărmălaie, înnebuniţi, întărâtaţi de croncănitul de corb al lui Amaya, care o luase înainte, întorcând băncile cu susul în jos.

Curtea interioară era zguduită de strigăte. Cei dintr-a patra şi dintr-a treia ieşiseră mai înainte şi se adunaseră într-un cerc mare, îmbulzindu-se pe sub praful ridicat. Aproape odată cu noi îşi făcură apariţia şi elevii de-a-ntâia şi de-a doua, aducând cu ei noi vorbe grele şi încă mai multă ură. Cercul se făcu şi mai mare. Indignarea era unanimă în rândul elevilor de gimnaziu. (Cei de la primară aveau o altă curte interioară, micuţă, cu mozaic albastru, în aripa din partea opusă a colegiului.)

— Vrea să ne belească, țăranul.

— Da. Fir'ar al naibii!

Nimeni nu vorbea de examenele finale. Ochii scânteietori, vociferările, tărașoiul arătau că sosise clipa înfruntării directorului. Brusc, n-am mai făcut eforturi să mă abțin și-am început să străbat grupurile înfrigurat: „El ne belește și noi tăcem?” „Trebuie să facem ceva.” „Trebuie să facem ceva.”

O mână de fier mă scoase din mijlocul cercului.

— Tu nu, îmi zise Javier. Nu te băga. O să te dea afară, știi doar.

— De-acuma nu-mi mai pasă. O să mi le plătească ei pe toate. Asta-i șansa mea, nu vezi? Hai să-i adunăm.

În șoaptă, am tot repetat prin curte, la urechile tuturor: „În careu, adunarea!” „Repede, adunați-vă!”

— Să ne adunăm în careu! vibră, în aerul sufocant al dimineații, glasul răsunător al lui Raygada.

Într-un glas, mai mulți au scandat:

— Adunarea, adunarea!

Supraveghetorii Gallardo și Romero văzură atunci, cu surprindere, cum zarva scădea dintr-odată și rândurile se adunau înainte ca pauza să se fi încheiat. Stăteau rezemați de perete, lângă cancelarie, în fața noastră, și se uitau la noi tulburați. Apoi se uitară unul la celălalt. În ușă se iviseră câțiva profesori, la fel de uimiți.

Supraveghetorul Gallardo se apropie:

— Ascultați! strigă el descumpănit. Încă nu...

— Tacă-ți gura, ripostă careva, mai din spate. Tacă-ți gura, Gallardo, dobitocule!

Gallardo se făcu palid. Cu pași mari și o mutră amenințătoare, se repezi printre rânduri. Din spațele lui, mai mulți strigau: „Gallardo, dobitocul!”

— Să mărsăluim, am zis eu. Să facem ture în jurul curții. Mai întâi cei dintr-a cincea.

Am început să mărsăluim. Izbeam în pământ cu tălpile tare de tot, de ne dureau picioarele. La tura a doua – alcătuiam un dreptunghi perfect, dispus după dimensiunile curții –, Javier, Raygada, León și cu mine începurăm:

— O-ra-rul! O-ra-rul! O-ra-rul...

Corul se generaliză.

— Mai tare! izbucni glasul cuiva pe care îl detestam: Lu. Strigați!

De îndată, larma se înteteți până când deveni asurzitoare.

— O-ra-rul! O-ra-rul! O-ra-rul...

Profesorii, cătinel, se făcuseră nevăzuți, închizând în urma lor ușa sălii de studii. Când cei dintr-a cincea trecură prin dreptul colțului unde Teobaldo vindea fructe la o tejghea, acesta zise ceva ce noi n-am auzit. Dădea din mâini într-un fel care semăna a încurajare. „Ce porc”, mi-am zis în sinea mea.

Strigătele se înteteau. Însă nici ritmul marșului, nici imboldul țipetelor nu ne potoleau spaima. Așteptarea aceea era chinuitoare. De ce nu ieșea odată? Mimând curajul, continuam să scandăm, dar câțiva începuseră să se uite unii la alții și, din când în când, se auzeau chicoteli forțate. „Trebuie să nu mă gândesc la nimic”, îmi spuneam. „Nu acum.” Deja mi-era greu să mai strig: răgușisem și mă ustura gâtul.

Deodată, aproape involuntar, m-am uitat spre cer: urmăream un uliu care plana ușor pe deasupra școlii, pe sub bolta albastră, limpede și profundă, luminată dintr-o parte de un disc galben, ca o bulină. Mi-am coborât repede privirea.

Mic și vânat, Ferrufino își făcu apariția la capătul culoarului care dădea spre curtea de recreație. Pașii mărunți pe care-i făcea cu picioarele lui strâmbe, ca de rățoi, îl apropiau de noi curmând abuziv tăcerea care se lăsase brusc, spre surprinderea mea. (Ușa cancelariei se deschide; apare o față mărunță, caraghioasă. Estrada vrea să ne pândească; îl vede pe director la câțiva pași; grăbit, se dă la fund; mâna lui ca de copil închide ușa.) Ferrufino se afla în fața noastră: cu ochii ieșiți din orbite, străbătea grupurile de elevi amuțiți. Rândurile se rupseseră; unii dăduseră fuga la baie, alții se învârteau desperați în jurul bufetului lui Teobaldo. Javier, Raygada, León și cu mine am rămas nemișcați.

— Nu vă temeți, am zis, dar nimeni nu m-a auzit, fiindcă directorul spusese în același timp:

— Sunați, domnule Gallardo.

Rândurile se organizară din nou, mai încet de astă dată. Căldura încă nu era peste măsură de mare, dar ne încerca deja un fel de somnolență, un soi de plictiseală.

— S-au săturat, murmură Javier. Foarte rău.

Și avertiză, furios:

— Aveți grijă ce spuneți!

Alții împrăștiară vorbele mai departe.

— Nu, am zis eu. Stai puțin. O să se transforme în niște fiare de cum o să le vorbească Ferrufino.

Se scurseră câteva secunde de tăcere, de solemnitate suspectă, până când, treptat, ne-am ridicat privirea, unul câte unul, spre omulețul acela îmbrăcat în cenușiu. Stătea cu mâinile împreunate pe burtă și cu picioarele lipite, nemișcat.

— Nu vreau să știu cine a început această răzmeriță, declamă.

Era un actor: tonul glasului său, domol, suav, vorbele aproape cordiale, atitudinea lui statuară erau atent studiate. Oare făcuse repetiții de unul singur, în birou?

— Asemenea fapte sunt o rușine pentru voi, pentru școală și pentru mine. Am avut multă răbdare, ba chiar prea multă, ascultați-mă bine, cu cel care a stârnit aceste tulburări, dar a întrecut orice limită...

Eu, sau Lu? O limbă de foc nesfârșită îmi mătura umărul, grumazul și obrazii, pe măsură ce ochii tuturor celor din gimnaziu se roteau de colo-colo până când dădeau de mine. Oare Lu mă privea și el? Era invidios? Coioții se uitau la mine? Din spate, careva mă bătu de două ori cu palma peste braț, în semn de încurajare. Directorul a vorbit mult și bine despre Dumnezeu, despre disciplină și despre valorile supreme ale spiritului. A spus că ușile cancelariei erau mereu deschise, că cei cu adevărat curajoși ar trebui să iasă în față.

— Să iasă în față, repetă el, de astă dată furios. Adică să vorbească fățiș, să stea de vorbă cu mine.

— Nu fi idiot! am zis eu repede. Nu fi idiot!

Însă Raygada își ridicase deja brațul, în timp ce făcea un pas la stânga, ieșind din formație. Un zâmbet de încântare străbătu buzele lui Ferrufino și se făcu de îndată nevăzut.

— Te ascult, Raygada... zise.

Pe măsură ce vorbea, propriile cuvinte îi insuflau curaj. Ba chiar, la un moment dat, ajunse să dea dramatic din mâini. A spus că nu eram răi și că ne iubeam școala și dascălii; a amintit că tinerii sunt mai impulsivi din fire. În numele tuturor, a cerut iertare. Apoi se bâlbâi puțin, dar îi dădu înainte:

— Noi vă rugăm, domnule director, să afișați orarul examenelor, ca în anii trecuți...

Tăcu, înfricoșat.

— Notați, domnule Gallardo, zise Ferrufino. Elevul Raygada va veni să studieze, săptămâna viitoare, în fiecare zi, până la ora nouă seara.

Făcu o pauză, după care continuă:

— Motivul va figura în carnet: fiindcă s-a revoltat împotriva unei dispoziții pedagogice.

— Domnule director...

Raygada era livid.

— Mi se pare corect, șopti Javier. Dacă-i prost...

II

O rază de soare străbătea lucarna murdară și venea să-mi mângâie fruntea și ochii, umplându-mă de pace. Totuși, inima îmi bătea destul de agitat și, din când în când, parcă mă sufocam. Mai era o jumătate de oră până să se sune; nerăbdarea băieților

se mai domolise. La urma urmei, oare aveau să mai răspundă la apel?

— Mergi la loc, Montes, zise domnul profesor Zambrano. Ești un măgar.

— Nimeni nu se îndoiește, întări Javier, de lângă mine. E un măgar.

Oare o fi ajuns consemnul la toți anii? Nu voiam să-mi mai chinui iar mintea făcând presupuneri pesimiste, dar îl vedeam tot timpul pe Lu, la numai câțiva metri de banca mea, și mă cuprindeau îngrijorarea și îndoiala, pentru că, în fond, nu orarul examenelor avea să se decidă, și nici măcar nu era o chestiune de onoare, ci o răzbunare personală. Cum să lași să treacă mult așteptata ocazie de a-ți ataca inamicul care și-a lăsat garda jos?

— Ține, îmi zise cineva de lângă mine. E de la Lu.

„Accept să preiau comanda cu tine și cu Raygada.“
Lu semnase de două ori. Între cele două nume, ca o mică pată, apărea, scris cu o cerneală ce încă mai strălucea, un semn pe care-l respectam cu toții: litera C, cu majusculă, înscrisă într-un cerc negru. M-am uitat spre el: fruntea și gura îi erau crispate; avea ochii mijiti, obrajii supti și maxilarul pronunțat și ferm. Mă privea cu seriozitate; poate se gândea că situația îi impunea să fie cordial.

Pe aceeași hârtie am răspuns: „Cu Javier.“ A citit-o fără nici o tresărire și a clătinat din cap afirmativ.

— Javier, am zis eu.

— Da, știu, îmi răspunse el. O să-l facem să treacă prin clipe grele.

Pe director, sau pe Lu? Mă pregăteam să-l întreb, dar m-a distras fluierul care anunța pauza. În aceeași secundă, hărmălaia se ridică deasupra capetelor noastre, amestecându-se cu zgomotul băncilor împinse. Careva – poate Córdoba? – fluiera tare, vrând parcă să iasă în evidență.

— Ați aflat? zise Raygada, stând în șir. Pe Splai.

— Mare șmecherie! exclamă unul. Până și Ferru-fino știe.

Am ieșit pe ușa din dos, la un sfert de oră după cei din clasele primare. Alții erau deja afară, și majoritatea elevilor se opriseră pe caldarâm, în grupuri mici. Se ciondăneau, glumeau, își dădeau ghionturi.

— Să nu rămână nimeni pe-aici, am zis eu.

— Cioioții la mine! strigă Lu, trufaș.

Douăzeci de băieți îl înconjurară.

— Pe Splai, ordonă el, toată lumea pe Splai.

Luându-ne de brațe, într-o linie care unea cele două trotuare, noi, cei dintr-a cincea, am încheiat plutonul, silindu-i cu coatele pe cei mai puțin entuziaști să se zorească.

O adiere călduță, care nu izbutea să clatine nici roșcovii uscați, nici părul nostru, purta de colo-colo nisipul care, pe alocuri, acoperea pământul pârjolit de pe Dig. Răspunseseră la apel. Lu, Javier, Raygada și eu stăteam cu spatele spre parapet și spre nesfârșitele întinderi de nisip care începeau pe malul opus al râului; în fața noastră, o mulțime compactă și pașnică umplea întreaga stradă și din când în când, izolat, se mai auzea câte un țipăt strident.

Cuprins

ȘEFII	5
Șefii	7
Înfruntarea	35
Fratele mai mic	52
Ziua de duminică	69
Un musafir	95
Bunicul	107
BĂIEȚII	117